

Nenávistné projevy

**ČEMU ŽENY ČASTO V ONLINE
PROSTŘEDÍ ČELÍ A JAK REAGOVAT?**

Fórum 50 %, o.p.s.

Projekt „WomenPower: Posilování hlasu žen ve veřejném životě“ byl podpořen Transatlantic Foundation a je spolufinancován Evropskou unií. Vyjádřené názory a stanoviska jsou však pouze názory a stanoviska Fóra 50 %, o.p.s. a nemusejí nutně odrážet názory a stanoviska Evropské unie nebo Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu. Evropská unie ani orgán poskytující podporu za ně nemohou nést odpovědnost.

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

G | M | F

**Transatlantic
Foundation**

FÓRUM 50%

Nenávistné projevy

ČEMU ŽENY ČASTO V ONLINE PROSTŘEDÍ
ČELÍ A JAK NA TO REAGOVAT?

Ženy ve veřejném prostoru čelí různým formám nevhodného či obtěžujícího chování. nevhodné komentování vzhledu – ať k němu dochází v kuloárech nebo v komentářích – je typickým projevem znevažování a zesměšňování. Často k tomu přispívají i média, které v případě žen političek nezapomenou dodat nějakou poznámku týkající se vzhledu.

Závažnější projevy obtěžujícího chování pak již **mohou překračovat hranici zákona** a naplňovat podstatu trestného činu. Stejně jako v případě dominačních technik je vhodné situaci řešit. Pro oběti to může být velmi těžké, proto je vhodné vyhledat odbornou pomoc. Dobré je také mít osobu na správu sociálních sítí, pro kterou bude jednodušší nevhodný obsah skrýt či smazat.

„Některé strany nedisponují rovnou štíhlými ženami a to je v kuloárech mnohdy zdůrazňováno. Pro mě úplně nepochopitelně. Kdyby to byl muž, tak se to neřeší, ale že to je žena, tak se to řeší. To je věc, která mi přijde nefér.“

Typy a projevy násilí

Fyzické násilí

Zahrnuje i atentáty, únosy, bití – často s cílem donutit ženy rezignovat nebo odejít z politického života.

Sexuální násilí

Zahrnuje sexuální obtěžování, nevyžádané návrhy a sexuální napadení, znásilnění, sexualizované výhrůžky, upravené pornografické nebo sexualizované obrázky s cílem veřejně zpochybnit schopnosti žen a zahanbit je.

Psychické násilí

Zahrnuje výhrůžky, poškozování pověsti, pronásledování, obtěžování v kyberprostoru i ekonomické násilí jako například odpírání platu nebo politického financování, krádež nebo ničení majetku.

PODOBY GENDEROVĚ PODMÍNĚNÉHO KYBERNÁSILÍ

Individuální úroveň

- Hacking
- Kyberstalking
- Vydávání se za někoho
- Obtěžování / spamování
- Vyhrožování / vydírání
- Lákání skrze technologie
- Rozesílání poškozujících informací (vč. porno pomsty, natáčení či fotografování a publikování genderově podmíněného kybernásilí / znásilnění)

Celospolečenská úroveň

- Kultura znásilnění
- Kulturně ospravedlňované genderově podmíněné kybernásilí (odkaz na „humor“)

Převzato z „Analýza genderově podmíněného kybernásilí v ČR“ vydané Úřadem vlády ČR v roce 2016.

NEJČASTĚJŠÍ PROJEVY OBTĚŽUJÍCÍHO CHOVÁNÍ V ONLINE PROSTORU

Stalking

Vytrvalé pronásledování a nadbíhání jiné osobě proti její vůli po delší časové období. Například když někdo své expřítelkyni po delší dobu 20x denně telefonuje, bombarduje ji SMS a denně na ni čeká před domem.

Nebezpečné vyhrožování

Vyhrožování újmou na zdraví, svobodě či cti, zničením hospodářské existence nebo společenského postavení, jež druhému způsobí důvodné obavy. Příklady: „zabiju tě“, „když tě nemůžu mít já, nebude tě mít nikdo“, „zničím tě“.

Body shaming

Ponižování v souvislosti s tělem, např. agresivní a vulgární komentáře k výšce, hmotnosti či vzhledu. Terčem této agrese se stávají mnohem častěji ženy než muži.

Kyberšikana

Záměrné dlouhodobé (verbální a psychické) ubližování jiné osobě prostřednictvím informačních a komunikačních technologií za účelem poškození této osoby. Oběť se stává terčem systematického urážení, obtěžování, zesměšňování a ostrakizace.

Bashing

Situace, kdy je jedna osoba verbálně atakována, kritizována a urážena několika jinými osobami. Na rozdíl od kyberšikany bashing netrvá dlouho a po několika komentářích bývá ukončen.

Vysvětlení pojmů převzato z publikace „Safe im Cyberspace. Holky v síti. Jak se chovat v prostředí (a)sociálních médií“ vydané Rakouským kulturním fórem v Praze & Kongresem žen, z.s. v roce 2017.

Typologie nenávistných komentářů

Převzato z publikace „Abuse of Power: Coordinated Online Harassment of Finnish Government Ministers“
vydané NATO Strategic Communications Centre of Excellence, v roce 2021.

VÝZKUMY UKAZUJÍ, ŽE...

- ženy jsou na sociálních sítích vystaveny **násobně většímu množství nenávistných projevů** než muži
- se často se jedná o **sexualizované projevy**, kdy se řeší **útoky ad hominem** a ne názory a postoje dané ženy (méně často se děje mužům)
- terčem jsou spíše **mladší ženy**, ženy **podporující genderovou rovnost** (příp. lidská práva obecně) a ženy reprezentující **menšiny**
- online násilí je **bagatelizováno**, a to i na straně obětí (individuální x systémový problém)
- existuje **propojení mezi kyberprostorem a reálným světem** – od toho, že útoky odrazují ženy od veřejného působení až po extrémy v podobě teroristických útoků
- pandemie COVID-19 (lockdown) spustila větší výskyt online útoků

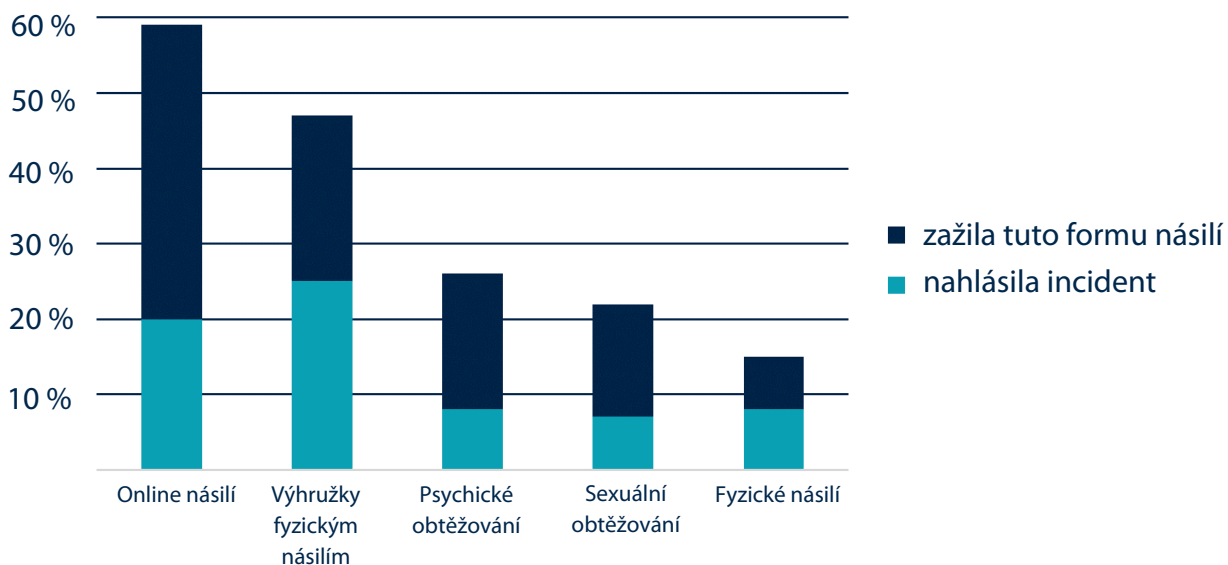
Z VÝZKUMU MEZIPARLAMENTNÍ UNIE* VYPLÝVÁ, ŽE POLITIČKY SE SETKÁVAJÍ S NÁSILNÝM ČI OBTĚŽUJÍCÍM CHOVÁNÍM.

- 85,2 % dotazovaných se během výkonu svého mandátu setkala s psychickým násilím
- 46,9 % čelilo výhružkám smrti, znásilněním či zbitím
- 58,2 % bylo terčem online sexistických útoků na sociálních sítích
- 67,9 % bylo terčem komentářů zaměřených na jejich vzhled nebo založených na genderových stereotypech
- 24,7 % se setkala se sexuálním násilím
- 14,8 % se setkala s fyzickým násilím

* <https://www.ipu.org/resources/publications/issue-briefs/2018-10/sexism-harassment-and-violence-against-women-in-parliaments-in-europe>

Tentýž výzkum pak také zjistil, že ženy často takové incidenty nenahlašují.

Výskyt obtěžujícího chování a jeho nahlašování

JAK ZVÝŠIT SVOJI BEZPEČNOST V KYBERPROSTORU?

Zkontrolujte svoji digitální stopu

Data Detox Kit: <https://datadetoxkit.org/en/privacy/search/>

Trace My Shadow: <https://myshadow.org/trace-my-shadow>

Zabezpečte své webové stránky

Investujte do profesionálního zabezpečení svých oficiálních webových stránek.

Zapněte dvoufázové ověření

U všech služeb, které tuto možnost nabízejí, nastavte kromě hesla i ověření pomocí mobilního telefonu.

VPN

Pokud nechcete zanechat digitální stopu, zvažte využití Virtual Private Network (VPN)

Nastavení soukromí na sociálních sítích

Zkontrolujte nastavení v sekci „Nastavení a soukromí“, „Soukromí a zabezpečení“ apod. – kdo vám může posílat zprávy, kdo může přidávat komentáře, kdo vás může označit...

Zvažte, jaký obsah o sobě chcete sdílet (např. fotografie dětí).

Zbavte se trollů a falešných účtů

Nastavte pravidla

Moderujte diskusi

Skrýjte nebo smažte nevhodné komentáře a / nebo jejich autory a autorky. Účty, které vytvářejí závadný obsah, můžete také nahlásit provozovateli sociální sítě.

Sbírejte důkazy

Pořizujte a archivujte snímky nevhodného obsahu.

Delegujte

Správu sociálních sítí a oficiálního e-mailu svěřte někomu jinému, kdo za vás nevhodný obsah smaže a uchová důkazy.

Převzato z publikace „Addressing Violence against Women in Politics In the OSCE Region: Toolkit“ vydané ODIHR v roce 2022.

Kam se obrátit o pomoc?

In IUSTITIA – Poradna Justýna: <https://in-ius.cz/poradna/>

Konsent: <https://konsent.cz/>

proFem: <http://pomoc.profem.cz/>

Co lze dělat proti nenávisným projevům online?

Nahlásit platformám

- Obvykle velmi rychle
- Jde o porušení pravidel komunity?
- Bude zahrnuto do zpráv o transparentnosti

Nahlásit policii

- Každé hlášení je zahrnuto do statistik!
- Rozdíl já/ostatní
- Nevládní organizace

Okomentovat

- Reagujte komentářem
- Ukažte podporu osobě, na kterou je útočeno
- Dejte svůj postoj najevo ostatním

Osobní ochrana a sebeobrana

- Blokujte, blokujte, blokujte! Vy určujete pravidla.
- Chraňte se! Kontrolujte svá data a anonymitu.
- Snažte se nebrat si útoky příliš osobně.
- Pečujte o sebe a kontrolujte si míru energie.
- Ospravedlňování není vždy nutné či efektivní.
- Vyhledejte odbornou pomoc.
- Ty nejobtížnější věci zveřejněte (se jménem/anonymně).
- Hledejte spojence*kyně, vytvářejte síť.
- Zajistěte si externí moderaci.

Proč je důležité nenechat to být?

Podpoříte osobu, na niž je útočeno / která je diskriminována

Rozhýbejte mlčící většinu a stanete se spojenkyní proti nenávisti

Jasně pojmenujete diskriminaci (např. uvedete fakta).

Odhalíte sexistickou strategii, která za tím vězí.

Pomůžete odnormalizovat nenávistné projevy a podpoříte demokracii

10 zlatých pravidel protikomentářů

1. Ptejte se.
2. Jasně vyjádřete svůj postoj.
3. Jasně pojmenujte diskriminaci.
4. Poukažte na fakta.
5. Odhalte a pojmenujte manipulaci
6. Když to jde, použijte humor či ironii.
7. Vyžadujte pravidla diskuse.
8. Reagujte ze solidarity, podporujte a soucíte s terčí nenávisti.
9. Reagujte jen na původní téma.
10. Podporujte se navzájem.

Jak podpořit veřejně aktivní ženy vystavené nenávisti?

JEDNEJTE

Nenávist sama nezmizí

Jednejte! Tváří v tvář nenávisti si pachatelé*ky, veřejnost a – což je ještě horší – oběti vyloží lhostejnost jako souhlas. Proto musíme jednat; pokud tak neučiníme, nenávist přetrvá.

SPOJME SÍLY!

Ve spolupráci je síla

Oslovte spojence*kyně ze své komunity, škol, klubů a dalších občanských skupin. Vytvořte různorodou koalici. Zapojte děti, policii a média. Shromážděte nápady od všech a zapojte všechny.

PODPORUJTE!

Ukažme, že není jen nenávist

Nebudme k nenávisti lhostejní a lhostejné. Oběti nenávistných projevů jsou obzvlášť zranitelné, podpořme je komentářem nebo zprávou. I když s někým nesouhlasíme nebo nám není sympatický*á, nenávist si nezaslouží nikdo.

OZVĚTE SE!

Kde není žalobce, není soudce

Nenávist musí být pojmenována a odsouzena. Pomozme médiím s vyváženou a kultivovanou debatou. Nediskutujte s hatery na fórech rozvířujících nenávist. Vyjadřujte se způsobem, který podpoří věcnou diskusi.

INFORMUJTE SE!

Povědomí je základ

Na datech a faktech založená kampaň zvyšuje její účinnost. Zjistěte, zda je původkyní nenávisti o nějaká nenávistná skupina, a prozkoumejte její symboly a program. Pochopte rozdíl mezi trestným činem z nenávisti a nevědomě uplatňovanými předsudky.

JDĚTE PROTI PROUDU!

Jde to i jinak

Nenaskakujte na vlnu nenávisti. Najděte si jiný způsob, jak vybit svůj hněv a frustraci. Uspořádejte veřejnou akci nebo sepište petici, abyste odvedli pozornost médií od nenávisti.

VYTVOŘTE TLAK!

Dejte najevo, že nenávist není řešení

Politická reprezentace může být důležitým spojencem. Někteří*ré z nich však nejdříve musejí překonat neochotu – a jiní*é zase vlastní předsudky – než budou schopni se nenávisti postavit.

NEVZDÁVEJTE TO!

Vytrvalost vyhrává

Aktivně podporujte vzájemný respekt a kultivovanou diskusi dříve, než dojde k dalšímu trestnému činu z nenávisti.

PODPORUJTE RESPEKT!

Předsudky se učíme

Předsudky v nás nejsou od narození, ale učíme se je od útlého věku. Často doma nebo ve škole. Stejným způsobem se je můžeme odnaučit – jen je potřeba si je uvědomit.

PÁTREJTE VE SVÉM NITRU!

Předsudky trpíme všichni

Předsudky v sobě do nějaké míry máme všichni. Za to se nemusíme stydět. Důležité však je si je umět uvědomit a nepodléhat jim. Nezapomínejme, že každý hlas je důležitý, že všichni lidé mají svou hodnotu a že nikdo není méněcenný.

